

BEMUTATTÁK A SZALKAI-KÓDEX HASONMÁS KIADÁSÁT ESZTERGOMBAN

A mohácsi csatamezőn elesett Szalkai László Esztergomi érsek 1490 körül készített iskolai jegyzeteiből álló kódex hasonmás kiadását mutatták be május 24-én, pénteken Esztergomban.

Az Esztergomi gyűjteményben őrzött kötet faksimili kiadása az Esztergomi Főszékesegyházi Könyvtár és a Sárospataki Római Katolikus Gyűjtemény közös gondozásában jelent meg. Az egykori érsek a jegyzeteket a sárospataki plébániai iskola tanulójaként készítette – ismertette *Szalai Katalin*.

Az Esztergomi Főszékesegyházi Könyvtár igazgatója arról is beszámolt, hogy a papír kézirat hat egybekötött egysége a sárospataki iskolában oktatott tudományágak ismeretanyagát tartalmazza, így egyedülálló forrás az iskola- és pedagógiatörténet, a zenetudomány és a csillagászati kutatások szempontjából.

Az 522 oldalból álló kötet különlegessége, hogy azon kevés kódexek közé tartozik, mely már a Mohácsot megelőző időben a könyvtár álmományában volt. A török 1543-ban foglalta el Esztergomot, a Szalkai-kódex a megszállás előtt

menekülőkkel Nagyszombatba került, majd a visszaköltözés után mai őrzőhelyére.

Sarbak Gábor, a magyarországi világi és egyházi könyvtárakban őrzött kódexek és kódextöredékek kutatója elmondta, hogy a Szalkai-kódexben található írások nem egy másolási ütemben születtek. A diák először a tananyagot másolta le; közben figyelnie kellett arra, hogy a tanári magyarázatoknak és saját jegyzeteinek is maradjon hely.

A fiatal Szalkai gyakorlott másolóként gótikus kurzívval rózta a sorokat; a középkorban használt vörössel, rubrummal emelte ki a lényegyet, és üres területeket biztosított a későbbi díszítésnek – ismertette az MTA doktora, aki a kiadvány részletes tanulmányában mutatta be a szerzőt és művét.

A kötet elé írt bevezetőjében *Erdő Péter* esztergom-budapesti érsek rámutatott, hogy a Szalkai-kódex teljes szövege eddig nem volt hozzáférhető a nagyközönség számára. „Képzelnék maguk elé egy 15. századvégi, már majdnem fiatalember diákot, aki e szövegekből tanulva készül felnőtt életére. Amelynek keserű végét

nem sejtette, de a kellő időben sorsát az Úristenbe vetett hittel a mohácsi csatamezőn bátran vállalta” – írta *Erdő Péter*.

A nyomdai munkálatokat végző Pytheas Könyvmanufaktúra vezetője, *Kelemen Eörs* tájékoztatása szerint az 1490 körül készült kódexet – mint mindennapi használatra szánt könyvet – már papírra másolták. A digitalizált kiadásban a minél jobb olvashatóságra törekedtek, ezért a hajtásoknál, a lapszéleknél az eredeti oldalakról készült felvételeket kissé feljavították.

A hasonmás, azaz fakszimile kiadás len spárgára fűzött, fatáblás, bőrkötéssel készült, az eredetit utánzó bőrszíjra erősített sárgaréz csattal. A reprint, azaz inkább a használati igényeket kielégítő kiadásból egy bőr- és egy papírkötéses változat készült.

Maga a kódex elektronikusan tanulmányozható a Főszékesegyházi Könyvtár honlapján, a Bibliotheca digitalis/Kódexek menüpontban.

A kötet az Esztergomi Főszékesegyházi Könyvtárban megvásárolható: bibliotheca@bibliotheca.hu (15.000 Ft/bőrkötés, 10.000 Ft/papírkötés).

Forrás: Magyar Kurír

„VEGYÉTEK ÉS EGYÉTEK EZ AZ ÉN TESTEM” ...

Az Érseki Könyvtár 2019. évi időszaki Átárlata a jövő évi budapesti Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus előkészületeihez kapcsolódik. A kiállított könyvtörténeti ritkaságok végigvezetik a látogatót az Eucharisztia Ó- és Újszövetségi előképein, az utolsó vacsora, az alapítás történetén. A tematikus válogatásban kódexek, ősnymotványok, több száz éves könyvészeti ritkaságok lapjain táruznak fel az Oltáriszentség tiszteletének, ábrázolásának különböző korszakai és gazdag szimbolikája.

Az Oltáriszentségnek mind az Ószövetségben, mind az Újszövetségben vannak előképei. Az Ószövetségben a mannahullás csodája, Mózes vízfakasztása, a húsvéti bárány, Izsák feláldozása vagy Melkizedek följajánlása. Az Újszövetségben

a kánai menyegző, valamint a kenyérszaporítás csodái. Az Eucharisztia alapítása nagycsütörtökön, az utolsó vacsorán történt. Az Oltáriszentség szentírási előképeit, a bibliai étkezéssel kapcsolatos leírásokat, ábrázolásokat mutatjuk be a gyűjtemény 15–16. századi köteteiben.

Anton Koberger nürnbergi nyomdász 1483-ban adta ki *Biblia Germanicaját*. A német nyelvű Biblia több mint 100 fametszetet tartalmaz, ezek között a húsvéti báránylakoma kézzel színezett metszete is megtalálható. Az ősnymotvány képei nagy hatást gyakoroltak a későbbi bibliaillusztrátorokra. A 16. századi ún. antikva kötetek közül nevezetes kiadás Ifj. Hans Holbein metszeteivel díszített kisméretű képes Biblia (Lyon, 1543.), amelyben a mannaszedés jelene